

RECENZIA

Václav Smitka: Eseje o člověku. Archeologie lidských životů.

Rychnov n/Kněžnou: Ježek, 2009, 151 s., ISBN 80-85996-39-1, paperback, doporučená cena 198.- Kč

Knížka je souborem úvah o bláznovství a moudrosti, stáří, bezmoci a smrti, o bolesti, utrpení a hojení, o plynutí času, o vztazích a především o lidech, lidských osudech a smyslu bytí. O skutečném bytí, nikoli o tom, jak se lidská existence jeví. Každý esej a s ním potom také celek má několik rozměrů: klinický, filosofický, etický, historický, poetický, především však humanistický. Všechny publikované stati znám, četl jsem je, některé slyšel a téměř polovinu z nich jsem měl to potěšení nedávno přetiskovat v časopise *Praktický lékař*, přesto mi současné setkání s nimi přineslo nové zážitky. To je na nich úžasné, že je lze číst znovu a objevovat v nich další pohledy, stejně jako se dokážu vracet ke knize *Kazatel* nebo k *Faustovi*, ale i ke *Švejkovi*, *Máji*, *Novosvětské* a *Chagallovy*m obrazům. Ty také neomrzí, nezplání, neopakují se a nevyčerpají se.

Václavu Smitkovi dopřál osud za krutou cenu ztráty pravé paže osobnostně dozrát velmi brzy a jeho časně nastoupená cesta k moudrosti vedla krajem nezměrné lidské bídy a trápení na gerontopsychiatrickém oddělení, jehož dusící a ničící písky, které by jiné a slabší jedince udolaly, tentokrát vybrousily hrubý kámen do brilantového lesku.

Sám autor prozradil, že se v životě učil psát celkem čtyřikrát: poprvé jako prvňáček pravou ručičkou, po jedenáctém roce rukou levou, tou pak znovu po prodělané encefalitidě a naposledy před několika roky po cévní mozkové příhodě. Každá životní rána ho však posunula o celý řád výš, píše čím dál, tím lépe. Texty jsou průzračné, čisté, sdělné, myšlenkově odvážné, napsané nádherným jazykem, vtahují čtenáře do meandrů vlastních asociací, nutí myslet a současně – trochu jako meditace či hudba – zasahují emoce. Probíraná témata nejsou na první pohled nijak veselá, přesto nenajdeme nikde ani jeden pesimistický akord. Sloužil jsem na gerontopsychiatrickém pracovišti dva roky a znám dobře jeho atmosféru včetně fenoménu úlevy po předání převoznického vesla. PhDr. Smitka zde strávil třicet let, nezoufal, neutekl a na doktora si tam nehrál. Smyslem jeho práce bylo, aby lidi, s nimiž pracoval a trávil čas, jak on sám říká, pomáhal napřimovat. Dělal to dobře. Jeho eseje jsou přetrvávajícím poselstvím z Popperova třetího světa, které může pomáhat napřimovat nás.

MUDr. Radkin Honzák, CSc.